

Csillagok és csillagistenek

Kellemes meglepetést szerzett az ősi múlt és a csillagászat barátai számára a százhalombattai Matrica Múzeum, amikor *Csillagok és csillagistenek* címmel időszakos kiállítást rendezett a csillagászati régészet emlékeiről. (A szép múzeum és a mellette megtekinthető érdekes régészeti park elnevezése a helység római kori nevéből ered.)

A jókora teremnyi kiállítás a csillagászati vonatkozású, ill. csillagászati jelképeket őrző régészeti és történeti emlékekből mutat be egy gondosan összeállított válogatást. A látogatót már a bejáratnál ajtónál hangulat teremtő látványként a dél-angliai Stonehenge kölkörút jelképező függőleges lemezek (ve állítja meg. A rájuk erősített képek magát a Stonehenget, ill. annak tőképét, valamint a híres angliai kettős kökört „működésének” egy újszerű magyarázatát szemléltetik.

A Stonehenge-t több mint egy évszázad óta hatalmas „kőnaplárnak” tekintették. A kökört belsejéből kifelé tekintve a Nap felkelési iránya évszakjelzőként mutatkozik. Néhány éve merült fel az új szemlélet – kidolgozásában Pásztor Emilia archeoasztrológia-kutatónak jelentős része volt –, amely kívülről befelé tekintve vizsgálja a kettős körsor árnyjátékát. A Nap égi mozgásának nyomán a külső körsor változó árnyékot vet a belső oszlop-körre. (Ezt az árnyjátékot a kutatók animációs modellezéssel valóban tisztán előállították.)

A „mű” Stonehenge egyúttal kiinduló pontja a terem hosszában végigvonuló, nagy kavicsokkal határolt útnak, amely a svédországi Rosaring a Nap szerint irányított szakrális útját jelképezi. (A délelőli Nap felé irányuló Rosaring magyarázatát természetesen ugyancsak elolvashatjuk a kifüggesztett feliratok közt.) A kiállító helyiség jobb oldali falán egy sor kitűnő felvétel és néhány alaprajz csillagászati irányítottságú, ill. jelkép értékű építményt és várostervet mutat be. Érdeklenség pl. az Északi-fok magányos sziklaoszlopa, amely az ottani lakosok szerint „a világ tengelye”. Bal oldalon négy nagy tárlóban különféle kőkori és bronzkori tárgy látható, amelyeket csillagászati motívumok díszítenek.

A kis kiállítás, amelyet Pásztor Emilia régész tervezett és a Matrica Múzeum munkatársai rendeztek be gondval és ízléssel, először ad hazánkban átfogó képet az archeoasztrológia tárgyáról és igen sokféle megjelenési formájáról. Dícséret illeti a Matrica Múzeumot, amely régi hagyományához hűven helyet adott egy újszerű kiállításnak. A március végéig látogatható kiállítást minden csillagászatkedvelő figyelmébe ajánljuk.

BARTHA LAJOS